[2018] 6 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 479

ਰੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2007 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ No.58)

15 ਮਈ, 2018

[ਜੇ. ਚੇਲਾਮੇਸ਼ਵਰ ਅਤੇ ਸੰਜੈ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860-ਐਸ. ਐਸ.299 ਅਤੇ 304 ਭਾਗ-II ਆਰ/ਡਬਲਯੂ.ਧਾਰਾ 34-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਏ-1 ਅਤੇ ਏ-2) ਅਤੇ 'ਜੀ. ਐੱਸ.' ਵਿਚਕਾਰ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ-ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏ-1 ਨੇ' ਜੀ. ਐੱਸ. 'ਨੂੰ ਵਾਹਨ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਦੀ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਣ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ-ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਯੂ./ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।ਏ 1 ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ 304/34-ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ-ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਬਿਲਕੁਲ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੈ-ਸਬੂਤ ਉੱਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵੀ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ-ਕੋਈ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪਿਛਲੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ-ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ-ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਹੈ-ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਸਧਾਰਨਤਾਵਾਂ ਵੇਖੀਆਂ-ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ - ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ A-1 ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ A2 ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, FIR ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ A1 ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਭਾਗੀਦਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਨੂੰ "ਕਲੀਨ ਸ਼ੇਵਨ ਮੈਨ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਲੀਨ ਸ਼ੇਵਨ ਆਦਮੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਸੀ - ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਦਰਜ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਏ- 2 ਉਹ ਕਲੀਨ ਸ਼ੇਵਨ ਆਦਮੀ ਸੀ - ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ A-1 ਦੇ ਨਾਲ ਕਤਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਪਰਾਧੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ- A-2 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਾ ਅਧਾਰ, ਜੋ ਘਟਨਾ ਦੇ ਲਗਭਗ 7 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ-ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਏ 2 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ- ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973-ਐਸ. ਐਸ.173 ਅਤੇ 319.

ਸਬੂਤ-ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹ-ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ।

ਦੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਰੱਖਿਆਃ 1.1 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਵਾਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਏ-2 ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ ਏ-1 ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਕਲੀਨ ਸ਼ੇਵਨ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੇ (ਘਟਨਾ ਦੇ 7 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੇ ਗਏ) ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ।ਇਹ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਰਥ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਏ-2 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। [ਪੈਰਾ 29] [494-ਡੀ-ਈ]

1.2 ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਏ 1 ਦਾ ਨਾਮ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਭਾਗੀਦਾਰ ਨੂੰ "ਕਲੀਨ ਸ਼ੇਵਨ ਮੈਨ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੱਟ ਮਾਰੀ।ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਉੱਤੇ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਂਝੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਏ-2 ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਸ' ਕਲੀਨ ਸ਼ੇਵਨ ਮੈਨ 'ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਏ-1 ਦੇ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ।ਨਾ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਏ-2 ਉਹ ਸਾਫ਼ ਮੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਆਦਮੀ ਸੀ।ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਅਤੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 4 ਦੀ ਜਾਂਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਅਨੁਸਾਰ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 3:30 ਵਜੇ ਹੋਈ ਸੀ।ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੇ ਉਹ ਬਿਆਨ ਵੀ ਏ-2 ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਂ ਪਛਾਣਯੋਗ ਵਰਣਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕਲੀਨ ਸ਼ੇਵਨ ਮੈਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਏ-2 ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਆਯੋਜਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 30] [495-ਬੀ-ਡੀ]

1.3 ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨਃ

(i) ਨਾ ਤਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ;

(ii) ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ;

(iii) ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ (ਏ-2) ਹੈ;

(iv) ਏ-2 ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਬੂਤ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ (ਘਟਨਾ ਦੇ ਲਗਭਗ 7 ਸਾਲ ਬਾਅਦ) ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਹਨ ਕਿ ਏ-1 ਉਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ ਏ-1 ਦੇ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ;

(v) ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਜਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਏ 2 ਨੇ ਕਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ

(vi) ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਏ-2 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਏ-2 ਦੀ ਪਛਾਣ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਏ-1 ਦੇ ਨਾਲ ਏ-2 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਏ-2 ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚਰਚਾ ਦੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ-2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਏ-2 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕਲਮਬੰਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। [ਪੈਰਾ 31] [496-ਬੀ-ਐਚ; 497-ਏ-ਸ

1.4 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਏ-2 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ-2 ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸਿੱਟਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਥਿਰ ਹੈ।ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਏ-2 ਵੀ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 323 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਅਸਥਿਰ ਹੈ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਏ-1 ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਏ-2 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਏ 2 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 32] [497-ਈ, ਜੀ]

2.1 ਏ-1 ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ (i) ਉਸ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਅਨੁਸਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ; ਅਤੇ (ii) ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਕੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ।[ਪੈਰਾ 34] [498-ਸੀ]

2. 2 ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਘਟਨਾ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸਨ।ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੋ ਆਧਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਕਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ।[ਪੈਰਾ 35] [498-ਡੀ-ਈ]

2. 3 ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਅਜਿਹੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ।ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਘੱਟ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 38] [499-ਡੀ

2.4 ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਅਤੇ 4 ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਏ-1 ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਰਸਤੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਏ-2 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ-3 ਉੱਤੇ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਦੋ ਬਾਹਰੀ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ-ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਖੱਬੇ ਗੋਡੇ ਉੱਤੇ-ਦੋਵੇਂ ਰਗੜ ਹਨ।ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਨੁਸਾਰ ਦੂਜੀ ਸੱਟ, ਯਾਨੀ ਗੋਡੇ ਉੱਤੇ ਰਗੜ, ਡਿੱਗਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਏ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ

ਮੁੱਠੀ ਮਾਰਨਾ (ਕਈ ਵਾਰ ਮਾਰਨਾ), ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਪੀੜਤ ਦੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਗੋਡਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਏਗਾ।ਬੇਸ਼ਕ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੱਠੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਟੀਚੇ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਗਏ।ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਏ-1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਗੋਡੇ ਉੱਤੇ ਦੂਜੀ ਸੱਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ।ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਗੋਡੇ 'ਤੇ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ।ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਸੱਟ ਪਿੰਨਾ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਜੰਕਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਖੱਬੇ ਟੈਂਪਰਲ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ 0.75 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 0.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੀ ਇੱਕ ਰਗੜ੍ਹ ਹੈ।ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਖੱਬੇ ਅਸਥਾਈ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਮੌਜੂਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 44,45] [502-ਐੱਫ-ਐਚ; 503-ਏ-ਸੀ

2.5 ਪੀ. ਡਬਲਯੂ.-2 (ਡਾਕਟਰ) ਨੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਸੱਟਾਂ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਿੱਖੇ ਹਥਿਆਰ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ ਨੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਸਧਾਰਨਤਾਵਾਂ ਵੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ।ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ ਨੇ ਕੁੱਲ ਜਾਂ ਸੂਖਮ ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਪੈਥੋਲੋਜੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ।ਪੈਥੋਲੋਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮਾਹਰ ਦੀ ਹੋਰ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮਾਹਰ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਇੱਕ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 6 ਮੈਂਬਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਦੀ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਅਤੇ 2 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੂੰ ਇਸ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦਾ ਸੰਯੋਜਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਰਾਏ (Ex.PA) ਦਿੱਤੀ।[ਪੈਰਾ 46-48] [503-ਡੀ, ਈ-ਐੱਫ; 504-ਏ-ਡੀ]

2.6 ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਏ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਇਹ ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਹੈ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ, ਨਾ ਕਿ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ।ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਐਗਜ਼ਿਬਿਟ ਪੀ. ਏ. ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ "ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ", ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਖੂਨ ਵਗਣਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਗ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ "ਕੁੱਲ ਜਾਂ ਸੂਖਮ ਜਾਂਚ" ਉੱਤੇ ਦਿਮਾਗ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਰੋਗ ਵਿਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਖੂਨ ਵਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੈਰੀਟਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਬਡਯੂਰਲ ਖੂਨ ਵਗਣ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਕਰਾਸ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਖੂਨ ਵਗਣ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਜਾਂ ਆਕਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।[ਪੈਰਾ 53,54] [506-ਬੀ, ਡੀ, ਈ-ਐੱਫ]

2.7 ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮੈਡੀਸਨ ਅਤੇ ਟੌਕਸਿਕੋਲੋਜੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਲੇਖਕ ਵੀ ਹੈ।ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ, ਇਹ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ- (i) ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਕਾਰਨ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸੰਕੁਚਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ (ii) ਲਗਭਗ 100-150 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਹੈਮਰੇਜ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮੌਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।(ਸਾਬਕਾ ਪੀ. ਏ.) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਪੀ. ਡਬਲਿਊ. 1 ਦੇ ਸਬੂਤ ਕਿ ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਇੱਛਾ ਬਿਆਨ ਹਨ।ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵੇਰਵਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਸੰਕੁਚਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ।ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਹਨ।ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਨਹੀਂ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ।ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਲੱਭਣ ਲਈ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ।ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਬਿਲਕੁਲ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਨ।[ਪੈਰਾ 55,56] [507-ਏ-ਜੀ]

2.8 ਸਬੂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ।ਇਹ ਸਭ ਰਸਤੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ। ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਝੜਪਾਂ ਹੋਈਆਂ।ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹਨ, ਸਿਵਾਏ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਸੰਜਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ।[ਪੈਰਾ 57,58] [508-ਏ-ਬੀ]

2.9 ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਸਿਰਫ ਇਸ ਸੰਭਵ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 323 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 63] [509-ਡੀ-ਈ]

2.10 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 323 ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜੋ Rs.1000 ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ।ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ (i) ਘਟਨਾ 30 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ; (ii) ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪਿਛਲੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; (iii) ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ (iv) ਜਿਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਪਰਿਆ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ Rs.1000 ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ।[ਪੈਰਾ 64] [509-ਐੱਫ]

ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ

ਏ. ਆਈ. ਆਰ 1963 ਐਸ. ਸੀ. 174: [1962] ਸਪੱਲ.ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 848; ਰਿਜ਼ਾਨ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ **(2003) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 661:[2003] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ.**

457; ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1953 ਐਸ. ਸੀ.

364: [1954] ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 145-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮੈਡੀਸਨ ਅਤੇ ਟੌਕਸਿਕੋਲੋਜੀ ਦੀ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ -

ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ, **ਛੇਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਿਜ,**

ਐਲਸੀਵੀਅਰ; ਸਮਿਥ ਜੇ. ਸੀ. ਅਤੇ ਹੋਗਨ ਬ੍ਰਾਇਨ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ **5 ਵਾਂ ਸੰਸਕਰਣ, ਈ. ਐਲ. ਬੀ. ਐਸ. 1983 -**

ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

<u>ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ</u>

[1962] ਸਪੱਲ.ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 848 ਪੈਰਾ 21 [2003] 1 ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 457 ਪੈਰਾ 38 [1954] ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 145 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ 2007 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 58.

2000 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 645-ਡੀ. ਬੀ. ਏ. ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਐਲ ਵਿਭਿੰਨ.2000 ਦਾ ਨੰਬਰ 185-ਐਮ. ਏ.. ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 01.12.2006 ਅਤੇ 06.12.2006 ਡੀ. 2 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ।

ਨਾਲ

2007 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 60 ਅਤੇ 59.

ਆਰ. ਬਸੰਤ, ਆਰ. ਐੱਸ. ਚੀਮਾ, ਰਜਨੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਨਿਧੀਸ਼ ਗੁਪਤਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡ., ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਰੰਨਮ ਚੀਮਾ, ਏ. ਕਾਰਤਿਕ, ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਹੀਰਾਲ ਗੁਪਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਮ੍ਰਿਤੀ ਸੁਰੇਸ਼, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪੂਜਾ ਤਿਵਾਡ਼ੀ, ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ, ਸੁਧੀਰ ਵਾਲੀਆ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਹਾਰਿਕਾ ਅਲਹੂਵਾਲੀਆ, ਨਿਤਿਨ ਸਲੂਜਾ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਅਤ੍ਰੇ, ਕੁਮਾਰ ਵੈਭਵ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨੰਤਿਕਾ ਸਿੰਘ, ਸੁਧੀਰ ਵਾਲੀਆ, ਸੰਗਰਾਮ ਐੱਸ. ਸਾਰੋਨ, ਬੇਨੰਤ ਨੂਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਗੋਗੀਆ, ਵਰਿਤੀ ਗੁਜਰਾਲ, ਪੁਨੀਤ ਵਰਸ਼ਨੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੂਪਮ ਰਾਏ, ਸ਼ੁਭਮ ਭੱਲਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਯੋਤੀ ਮੈਂਡੀਰੱਤਾ, ਵਕੀਲ।ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਚੇਲਾਮੇਸ਼ਵਰ, ਜੇ. 1.ਸ਼੍ਰੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਜ਼ਿਲੇ ਦੇ ਥਾਣਾ "ਕੋਟਵਾਲੀ" ਦੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਕਾਕਾ ਸਿੰਘ (ਪੀ. ਡਬਲਿਊ. 5) ਵੱਲੋਂ' 27.12.1988 ਤੇ ਲਗਭਗ 1.45 ਵਜੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ (244) ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਿਆ, ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਹੋਏ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਸੀ।ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਅਨੁਸਾਰ ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੱਤੀਆਂ ਵਾਲਾ ਚੌਕ ਦੀ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਲਾਈਟ 'ਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਕਰੀਬ 12.30 ਵਜੇ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ।ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ 3), ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ 4) ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਸੀ ਐਚ ਆਈ 8422 ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਸਨ।ਇੱਥੇ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ No.PAD 6030 ਰਾਹੀਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਰਸਤੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ।ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਜੋ

[ਚੇਲਾਮੇਸ਼ਵਰ, ਜੇ.]

ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕ੍ਰਿਕਟਰ ਹੈ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਮੁੱਠੀਆਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ।ਜਦੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਨੇ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਦੂਜਾ 1 ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਨੂੰ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਕਾਰ ਦੀਆਂ ਚਾਬੀਆਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ।ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਅਤੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 4 ਇੱਕ ਰਿਕਸ਼ਾ ਰਾਹੀਂ "ਬੇਹੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਾਲਤ" ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਹੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਗਏ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜਿੰਦਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

2. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਗਿਆ (ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਕੇ) ਅਤੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ।

3. ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨਾਮਜ਼ਦ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ". ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 304/ 34 ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਲਗਭਗ 3 ਵਜੇ, ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਨਾਲ ਰਾਜਿੰਦਰ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਨੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਲਗਭਗ 3:30 ਵਜੇ, ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਤੋਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਨੇ ਰਫ ਸਾਈਟ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ।ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 2 ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਾਮ 4:30 ਵਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ ਕਰੀਬ ਸਾਢੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ।

5. ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 2 ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸਦਾਨਾ ਨੇ ਦੋ ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੱਟਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂਃ

1) ਪਿੰਨਾ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਹੁਕਮ ਉੱਤੇ ਖੱਬੇ ਅਸਥਾਈ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ 0.75 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 0.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਰਗੜ਼ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

2) ਖੱਬੇ ਗੋਡੇ ਮੌਜੂਦ ਅਗਲੇ ਹਿੱਸੇ ਉੱਤੇ 0.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 0.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਰਗੜ਼, ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਅਸਥਾਈ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਸਬਡਯੂਰਲ ਖੂਨ ਵਹਿਣਾ।

ਪੀਡਬਲਯੂ2 ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੱਟਾਂ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀ-ਮਾਰਟਮ ਹਨ ਅਤੇ 'ਤਿੱਖੇ ਹਥਿਆਰ' ਕਾਰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ।ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 09.01.1989 PW2 ਦੁਆਰਾ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 2 ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਪੱਕੀ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਿਆ।ਉਸ ਨੇ,

1 ਇੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਨਾਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਾਫ਼ ਮੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਆਦਮੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਲਈ, ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕੇਸ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮਾਹਰ ਕੋਲ ਭੇਜਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੇ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਡਾ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਿਜ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਨੂੰ ਬੋਰਡ ਦਾ ਸੰਯੋਜਕ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਸ. ਐਚ. ਓ. ਥਾਣਾ "ਕੋਟਵਾਲੀ" ਅਤੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 2 ਦਰਮਿਆਨ ਕੁੱਝ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਹੋਇਆ।ਐਸ. ਐਚ. ਓ. ਨੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਸਹੀ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਾਏ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ "ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿ ਕੀ ਸੱਟ ਮੁੱਠੀ ਦੇ ਝਟਕੇ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

7. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1973 (ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ "ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ". ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅੰਤਮ ਰਿਪੋਰਟ (ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ) ਮਿਤੀ 06.03.1989 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਦੇ ਤਹਿਤ (ਯਾਨੀ ਇਸ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਦੇ 4 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ) 14.07.1989 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ।13 ਅਕਤੂਬਰ 1989 ਨੂੰ ਇਹ ਕੇਸ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਪਟਿਆਲਾ ਵੱਲੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ No. 79/89 ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ No.79 ਵਿੱਚ 25.09.1990 ਉੱਤੇ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ-I ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਏ. 2 ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵੀ ਧਾਰਾ 319 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਿਤੀ 30.08.1993 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ।

8.ਇਸ ਦੌਰਾਨ, 22.07.1989 ਨੂੰ, ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 302/324/323 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਏ 1 ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਿਤੀ 03.09.1993 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮੁਲਤਵੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, [ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ], ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਿਤੀ 20.08.1994 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

9. 20.08.1994 ਉੱਤੇ, ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. No.244 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ-1 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 323/34 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 323/34 ਦੇ ਤਹਿਤ

ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਨੂੰ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਦੋਵਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ 20.08.1994 ਮਿਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

10. ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਪੰਜ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ।2 ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 1 ਅਤੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 2 ਡਾਕਟਰ ਹਨ ਜੋ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ।ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੈ।

11.ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਯਾਨੀ ਡੀ. ਡਬਲਯੂ. 1 ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ।

12. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇਃ

ਕਿ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਬਲਕਿ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ।

ਕਿ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਟੈਂਪਰਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੱਟ ਲੱਗ ਗਈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਹੋਇਆ।

ਕਿ, ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹਿੰਸਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ।

ਨਾ ਤਾਂ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ 3) ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ 4) ਸੱਚੇ ਗਵਾਹ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਕੇਸ ਨੂੰ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

2 ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਰਿਪੋਰਟ Ex.PH ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਸਾਈਟ ਯੋਜਨਾ Ex.PT ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ; ਕੁਝ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਮੈਮੋ Ex.PU ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ; ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ Ex.PV ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ; ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. Ex.PQ; ਪੀਡਬਲਯੂ3 ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ Ex.DC ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ; ਪੀਡਬਲਯੂ4 ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ Ex.DG, Ex.DD, Ex.DE ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ; ਧਾਰਾ 173 ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਿਪੋਰਟ Ex.DH ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ।

3 ਸੀ. ਐੱਸ. No.79/18.8.94/20.8.94 ਮਿਤੀ 22.9.1999 ਪੈਰਾ 41 ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੇਖੋ।

"ਇਸ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੇ ਖਾਤੇ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਾਰਡੀਓਲੋਜਿਸਟ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ।ਜਦੋਂ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਟੈਂਪਰਲ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਗੋਡੇ' ਤੇ ਰਗੜ_ਲੱਗੀ।ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹਿੰਸਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ।ਨਾ ਤਾਂ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸੱਚੇ ਗਵਾਹ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ।"

13. ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਰਾਜ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ-2 ਅਤੇ 304 ਭਾਗ-2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ।ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਏ-2 ਨੂੰ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਨੂੰ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 323 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

14. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਾਂ-ਰੂਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਏ-2) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2007 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ (58); ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ (ਏ-1) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2007 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ (59); ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ3) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2007 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ (60)

15. ਸ੍ਰੀ ਆਰ. ਐੱਸ. ਚੀਮਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਆਰ. ਬਸੰਤ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਏ-1 ਅਤੇ ਏ-2 ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ।ਸ੍ਰੀ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਣਜੀਤ ਕੁਮਾਰ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ) ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ।ਸ਼੍ਰੀ ਨਿਧੀਸ਼ ਗੁਪਤਾ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਏ-1 ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ।ਸ੍ਰੀ ਸੰਗਰਾਮ ਐੱਸ. ਸਾਰੋਨ, ਵਕੀਲ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ।

16. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਡੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

17. ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਆਮ ਹਨ।ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹਨਃ-

I. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ;

II. ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕੋਈ ਹਾਲਾਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ;

III. ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਉੱਤੇ ਦੂਜਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਅਪੀਲ ਕੋਰਟ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਅਤੇ

IV. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਸੱਚੇ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਠੋਸ ਤਰਕ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ।ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ।

[ਚੇਲਾਮੇਸ਼ਵਰ, ਜੇ.]

18. ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉੱਪਰ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਏ-1 ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀਃ-

i) ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਕ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਨੂੰ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ; ਅਤੇ

(ii) ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਸਹੀ ਕਾਰਨ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਤਹਿਤ ਗੈਰ ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏ-1 ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸਰੀਰਕ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ।

19. ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ (i) ਕਿ ਏ-2 ਏ-1 ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ (ii) ਉਸ ਦੀ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਦੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਅਤੇ (iii) ਉਸ ਨੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਏ-1 ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਏ-2 ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

20. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਲਈ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਖਾਸ ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਖਾਸ ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਵਰਜਿਤ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਆਚਰਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਵਹਾਰ ਮਨ ਦੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ।ਘਟਨਾ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਐਕਟਸ ਰੀਅਸ ਅਤੇ ਮਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ, ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪੁਰਸ਼ ਰੀਆ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਤੱਤ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।"4

21. ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਏ-1 ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4 ਸਮਿਥ ਜੇ. ਸੀ. ਅਤੇ ਹੋਗਨ ਬ੍ਰਾਇਨ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ (5 ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ)। ਈ. ਐਲ. ਬੀ. ਐਸ. 1983) ਪੀ.29.

ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਏ-2 ਨੂੰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਚਰਣ ਨਾਲ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਵਹਾਰ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਪਰਾਧ ਹੈ।

22. ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਲੋਡ਼ੀਂਦੇ ਤੱਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਹਨ?ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

23. ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 12.45 ਵਜੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ (ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ.) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 12.30 ਵਜੇ ਏ-1 ਤੋਂ ਮੁੱਠੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ।ਏ-2 ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰੀਰਕ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਚੁੱਪ ਹੈ।

ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਤਹਿਤ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਸਰੀਰਕ ਹਮਲੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ।ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ ਕਿ ਮੌਤ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਸੀ।ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੱਟਾਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ?

24. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ-ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ "ਸੱਚਾ ਗਵਾਹ" ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ "ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੀ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ"। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਕਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈਃ

5 ਦੇਖੋ ਏ. ਆਈ. ਆਰ. 1963 ਐਸ. ਸੀ. 174 ਪੈਰਾ 13-ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ,

i. ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹ (ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4) ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ;

II.ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਅਸਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਦਿਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

iii. ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਉਸ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੀ ਸਾਈਟ ਯੋਜਨਾ ਕਾਰ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

IV. ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਵਾਹਨ ਦੇ ਨੰਬਰ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਸਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਿ ਕਿਸ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਕਥਿਤ ਵਾਹਨ ਚਲਾਇਆ ਸੀ।ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦਾ ਨਾਮ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਨਾਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

v. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹ ਸੀ, ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ

vi. ਹਾਲਾਂਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਨਕਦੀ ਕਢਵਾਉਣ ਲਈ ਬੈਂਕ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੈੱਕ ਬੁੱਕ ਆਦਿ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

25. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ-(1) ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ, (2) ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਪਿਛਲੀ ਕੋਈ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਮਨੋਰਥ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ (3) ਵਾਹਨ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹ ਹਨ।

26. ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਕੇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਹਸਪਤਾਲ ਰਿਕਸ਼ਾ ਵਿੱਚ PW3 ਅਤੇ PW4 ਦੁਆਰਾ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਨਾ ਤਾਂ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਾਲਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾ ਕੋਈ ਰਿਕਾਰਡ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ. ਡਬਲਿਊ. 3 ਅਤੇ ਪੀ. ਡਬਲਿਊ. 4 ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਰਾਜਿੰਦਰ ਹਸਪਤਾਲ ਗਏ ਸਨ।ਪੀ ਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਈ ਹੋਰ ਵਿਸੰਗਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਬਹੁਤ ਅਸੁਰੱਖਿਅਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

27. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ' ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

28. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

29. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪੂਰੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਵਾਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਏ-2 ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ ਏ-1 ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਕਲੀਨ ਸ਼ੇਵਨ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਧਾਰ' ਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੇ (ਘਟਨਾ ਦੇ 7 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੇ ਗਏ) ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ।ਇਹ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਰਥ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ 2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਏ-2 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ।6.

6 (ਏ) ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੋਸ਼ੀ ਜਿਪਸੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ।ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਖਿਡਾਰੀ ਸੀ।ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਝਿੜਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ।ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਲਰ ਤੋਂ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਲਿਆ।ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ।ਇੱਕ ਝਟਕਾ ਉਸ ਉੱਤੇ ਖੱਬੇ ਕੰਨ ਦੇ ਉੱਪਰ ਅਸਥਾਈ ਖੇਤਰ ਡਿੱਗਿਆ । **ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਵੀ ਜਿਪਸੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ**।

(ਬੀ) ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੰਗਾਮਾ ਸੁਣ ਕੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਏ ਸਨ।**ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ**।ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦਾ ਗਵਾਹ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦਾ ਸਹਿ-ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੁੰਦਾ, ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਕਹਿਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਇਹ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ ਸੀ, ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਬੈਂਕ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਰੌਲਾ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹ ਬਾਹਰ ਚਲੇ ਗਏ।

[ਚੇਲਾਮੇਸ਼ਵਰ, ਜੇ.]

30. ਏ 2 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਉਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸਨ।ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਏ 1 ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਭਾਗੀਦਾਰ ਨੂੰ "ਕਲੀਨ ਸ਼ੇਵਨ ਮੈਨ" ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਮੁੰਡੇ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂ ਕੋਈ ਸੱਟ ਮਾਰੀ।ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਉੱਤੇ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਂਝੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਏ-2 ਦੀ ਪਛਾਣ ਉਸ' ਕਲੀਨ ਸ਼ੇਵਨ ਮੈਨ 'ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਏ-1 ਦੇ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ।ਨਾ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉੱਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਏ-2 ਉਹ ਸਾਫ਼ ਮੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਆਦਮੀ ਹੈ।

ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਅਤੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 4 ਦੀ ਜਾਂਚ ਉਦੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਦੁਪਹਿਰ 3:30 ਵਜੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੇ ਉਹ ਬਿਆਨ ਵੀ ਏ-2 ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਂ ਪਛਾਣਯੋਗ ਵਰਣਨ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕਲੀਨ ਸ਼ੇਵਨ ਮੈਨ ਦੀ ਪਛਾਣ ਏ-2 ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਟੈਸਟ ਪਛਾਣ ਪਰੇਡ ਆਯੋਜਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।ਏ-2 ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਕੋ ਇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 4 ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਏ-2 ਉਹ ਸਾਫ਼ ਮੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਏ-1 ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਦਾ ਸਬੂਤ ਦੋ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 9.7.1993' ਤੇ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਸਿਰਫ ਏ-2 ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

ਪੀਡਬਲਯੂ-3 ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਖਾਸਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀਃ-

“ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਦੋਸ਼ੀ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੈਂ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ।"

ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਇੱਥੇ ਦੋਵੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਵੇਂ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ 16.8.1995 ਉੱਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ।ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ;

“ਉਹਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਸੀ, ਡਰਾਈਵਰ ਸੀਟ ਉੱਤੇ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਗਵਾਹ ਨੇ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਹੁਣ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਅਤੇ ਹੋਰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰਃ-

> "ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਧੂ) ਦੋਸ਼ੀ ਜਿਪਸੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ ਅਤੇ **ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਕੇ ਸੱਟਾਂ ਲਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ**।
>
> ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਧੂ) ਨੇ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ।"

ਕਰਾਸ ਪ੍ਰਰੀਖਿਆ ਦਾ ਸਬੰਧਤ ਹਿੱਸਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ-

"ਮੈਂ ਐਕਸ ਪੀ. ਕਿਊ. ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਧੂ) ਜਿਪਸੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ।ਗਵਾਹ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸਾਬਕਾ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਕਸ ਪੀ. ਕਿਊ. ਜਿੱਥੇ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਧੂ) ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਉਸ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸਾਫ਼ ਮੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਆਦਮੀ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਿਆ।ਮੈਂ ਐਕਸ ਪੀ. ਕਿਊ. ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਧੂ) ਨੇ **ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਮੱਥੇ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ**

ਪਾਸੇਗਵਾਹ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸਾਬਕਾ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੀ. ਕਿਊ. ਜਿੱਥੇ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਧੂ) ਦੁਆਰਾ 'ਹਮਲਾ' ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।ਬਿਰਤਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਸੰਧੂ) ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

31. ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਸਾਡੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨਃ

(i) ਨਾ ਤਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ;

(ii) ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਜਾਂ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ।

(iii) ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਲਿਆਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸਿੱਟੇ' ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਰੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ (ਏ.2);

(iv) ਏ-2 ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਬੂਤ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ (ਘਟਨਾ ਦੇ ਲਗਭਗ 7 ਸਾਲ ਬਾਅਦ) ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਹਨ ਕਿ ਏ-1 ਉਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ ਏ-1 ਦੇ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ।

(v) ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਜਾਂ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਏ 2 ਨੇ ਕਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ

(vi) ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਏ-2 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ' ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਸੱਚੇ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹਨ।ਨਾ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ।ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਏ-2 ਦੀ ਪਛਾਣ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਏ-1 ਦੇ ਨਾਲ ਏ-2 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਏ-2 ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਚਰਚਾ ਦੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਏ-2 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ-2 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕਲਮਬੰਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਘਟਨਾ ਦੇ ਲਗਭਗ 7 ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਨੇ ਅਪਰਾਧ No.244 ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਏ-1 ਦੇ ਨਾਲ ਏ-2 ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦੂਜੇ ਕਲੀਨ ਸ਼ੇਵਨ ਆਦਮੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ।ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਗਭਗ 5 ਸਾਲ ਬੀਤ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

32. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਏ-2 ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 304 ਭਾਗ-2 ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਸਿੱਟਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਥਿਰ ਹੈ।ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਲਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ (ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਦਲੀਲ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ) ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਏ-2 ਏ-1 ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦਾ ਏ-1 ਨਾਲ ਇੱਕ ਸਾਂਝਾ ਇਰਾਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਗੈਰ ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਵੇ।

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਏ-2 ਵੀ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 323 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਏ-1 ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਓਨਾ ਹੀ ਅਸਥਿਰ ਹੈ।ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਏ-2 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਏ 2 ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

33. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ।ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਏ-1 ਕਾਰਨ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ।ਕੋਈ ਵੀ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਏ-1 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਅਸਲ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਕਿ ਏ-1 ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਦੋਵੇਂ ਕਾਰਕ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਅੱਗੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏ-1 ਕੋਲ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 299 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 300 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਡ਼ੀਂਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਕਾਰਨ ਸਨ।

34. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਏ-1 ਨੂੰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ (1) ਉਸ ਨੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ; ਅਤੇ (2) ਮੁੱਠੀ ਮਾਰਨ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ।

35. ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸਨ।

ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੋ ਆਧਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਪਹਿਲਾ ਇਹ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਕਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ (ਪੈਰਾ 25 ਉੱਤੇ), ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ।

36. ਏ-1 ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਗਵਾਹ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿਃ

ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਗਵਾਹ ਸਨ।

ਏ-1 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨਃ

(i) ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਹਨ।

(2) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ (ਭਾਵ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹ) ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੰਗੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰਿਆ ਸੀ।

(iii) ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕਰਨਾ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਅਤੇ 4 ਦੁਆਰਾ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(iv) ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 5 ਵੱਲੋਂ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ 1.45 ਵਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਉਸ ਸ਼ਾਮ 5 ਵਜੇ 30 ਵਜੇ (ਭਾਵ ਲਗਭਗ 4 ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਹੀ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਰੀ ਸਿਰਫ ਦੋ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਹੈ, ਇਸ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ।

(v) ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਉਸ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ, ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 4 ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

37. ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਲਿਖੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਾਂਗੇ।

38. ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਮ੍ਰਿਤਕ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਅਜਿਹੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦੀ।ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਘੱਟ ਹੈ।8

7 ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਸੇ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਸਪਤਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਦਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਸਨ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ।

8 ਰਿਜ਼ਾਨ ਬਨਾਮ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਰਾਜ, (2003) 2 ਐੱਸ. ਸੀ. ਸੀ. 661, ਪੈਰਾ 6 ਦੇਖੋ।

6. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੰਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਾਂਗੇ।ਰਿਸ਼ਤਾ ਗਵਾਹ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਇਹ ਅਕਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤਾ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੁਕਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਂਦਾ।ਜੇਕਰ ਗਲਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨੀਂਹ ਰੱਖਣੀ ਪਵੇਗੀ।ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀਪੂਰਵਕ ਪਹੁੰਚ ਅਪਣਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਬੂਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਠੋਸ ਅਤੇ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਦੇਖੋ, ਦਲੀਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ, ਏ ਆਈ. ਆਰ. 1953 ਐਸ. ਸੀ. 364, ਪੈਰਾ 26

26.ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਜੋ ਦਾਗੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮਤਲਬ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗਵਾਹ ਕੋਲ ਉਸ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫਸਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੁਸ਼ਮਣੀ।ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ, ਇੱਕ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਫਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਆਖਰੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇਗਾ।ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਫ਼ਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਤੱਥ ਇੱਕ ਨੀਂਹ ਤੋਂ ਦੂਰ ਅਕਸਰ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਇੱਕ ਪੱਕੀ ਗਰੰਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

39. ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਪਟਿਆਲਾ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇੱਕ ਵਿਅਸਤ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਦਿਨ ਦੇ ਉਜਾਲੇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ।ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਕਈ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ।

ਸਾਨੂੰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਕੁੱਝ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ।ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗਵਾਹ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਇਹ ਬੋਝ ਵਧੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਗਵਾਹ ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ।

40. ਇਸ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਰਾਜਿੰਦਰ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਰਿਕਾਰਡ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਅਤੇ 4 ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਜੋ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸਨ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ' ਤੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੇ ਕਿ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਅਤੇ 4 ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸਨ।ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ।ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਤੱਥ ਲਈ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਜੇ ਕੋਈ ਤੱਥ ਕੁੱਝ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਸਿਰਫ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕੀ ਗੱਲ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾ।

41. ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਗਵਾਹ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ।ਦੋਸ਼ੀ ਇਸ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦੁਪਹਿਰ 1.45 ਵਜੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਐੱਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਸ਼ਾਮ 5:30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ, ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 2 ਤੋਂ 3 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ।ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕੀਤੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰਕ ਜੋ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 2 ਵੱਲੋਂ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ 4:30 ਵਜੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਾਸ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ

[ਚੇਲਾਮੇਸ਼ਵਰ, ਜੇ.]

ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਾਮ 4:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 5 (ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਕਾਕਾ ਸਿੰਘ) ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।ਉਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਲਗਭਗ 1.45 ਵਜੇ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ 3 ਵਜੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਹਸਪਤਾਲ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। (ਐਕਸ ਪੀ. ਐਚ) ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੀ।ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਦੋ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲਾਂ ਬਹਾਦੁਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਨਾਲ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। (ਐਕਸ ਪੀ.ਜੀ).

ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।ਜੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 5 ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਹਸਪਤਾਲ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਡੇਢ ਘੰਟੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਲਈ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਅਣਉਚਿਤ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।9 ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 174 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਲਾਸ਼ ਹੈ, ਮੌਤ ਦੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ (ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ) ਜਾਂਚ ਲਈ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਨੂੰ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਇਸ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਅਪਰਾਧ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।ਪੀਡਬਲਯੂ 5 (ਐੱਸ. ਆਈ.) ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਏ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 174, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਸੀ. ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦੁਪਹਿਰ 3 ਵਜੇ ਤੱਕ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ।ਜੇਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ 12.30 ਵਜੇ ਤੋਂ 3 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ 12.30 ਵਜੇ ਤੋਂ 3 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਢਾਈ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਲਈ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਗੇ।

9 ਪੀਡਬਲਯੂ2 ਨੇ ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ-"ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ 27.12.1988 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 4:30 ਵਜੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਮੈਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ ਕੁਝ ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਮ 4:30 ਵਜੇ ਮਿਲੇ ਹੋਣਗੇ।

ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਲਾਂਟ ਕਰਨਗੇ।ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਥਿਊਰੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗਲਪ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-5 ਨੇ ਕੁੱਝ ਅਣਜਾਣ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਏ-1 ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਨੀ ਡੂੰਘੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਏ-1 ਨਾਲ ਵੈਰ ਕੀਤਾ ਸੀ।ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਏ-1, ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਵੀ, ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਸਤੀ ਸੀ।ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗੇਗਾ।ਆਮ ਰੁਝਾਨ-ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਮ ਸਮਝ ਤੋਂ ਛੁੱਟੀ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ-ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਸਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵੱਲ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਹੈ।

42. ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਜਿਸ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਮਾਨਯੋਗ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਵਾਹਨ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਨਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨਾਲ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਅਸੀਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜੇ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਵੀ ਉਸ ਵਾਹਨ ਦੁਆਰਾ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

43. ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਗਲਤ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਹੀ ਸੀ (ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)।ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਵਿੱਚ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਖੋਜ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਬੂਤ ਨਿਰਪੱਖ ਹੈ।

44. ਫਿਰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਸਬੂਤ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹਨ।ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਮੰਦਭਾਗੇ ਦਿਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਏ-1 ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਰਸਤੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹਿਸ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਏ-2 ਨੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ-3 ਉੱਤੇ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਕੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਦੋ ਬਾਹਰੀ ਸੱਟਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ-ਇੱਕ ਅਸਥਾਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਖੱਬੇ ਗੋਡੇ ਉੱਤੇ-ਦੋਵੇਂ ਰਗੜ ਹਨ।ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਅਨੁਸਾਰ ਦੂਜੀ ਸੱਟ, ਯਾਨੀ ਗੋਡੇ ਉੱਤੇ ਰਗੜ ਡਿੱਗਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਮੁੱਠੀਆਂ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀਆਂ (ਕਈ ਵਾਰ), ਇਹ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ

ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਪੀੜ੍ਹਤ ਦੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਗੋਡਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਲਗਾਓ।ਬੇਸ਼ਕ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁੱਠੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗਿਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਟੀਚੇ ਤੋਂ ਖੁੰਝ ਗਏ।ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਛੱਡਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸੱਟ ਮਾਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਗੋਡੇ ਉੱਤੇ ਦੂਜੀ ਸੱਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੜਕ ਉੱਤੇ ਡਿੱਗਣ ਕਾਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ।ਇਹ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਗੋਡੇ ਦੀ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ।

45. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਸੱਟ ਪਿੰਨਾ ਦੇ ਉਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਜੰਕਸ਼ਨ ਉੱਤੇ ਖੱਬੇ ਟੈਂਪਰਲ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ 0.75 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 0.5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਦੀ ਇੱਕ ਰਗੜ੍ਹ ਹੈ। ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖੱਬੇ ਅਸਥਾਈ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਨੁਸਾਰੀ ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਇੱਕਲੇ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਹੀ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ।

46. ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ।ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਉਸ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾਃ

“ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ, ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।ਦੋਵੇਂ ਸੱਟਾਂ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਤਿੱਖੇ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ।"

ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਦੀ ਰਾਏ ਸੀ ਕਿ ਸੱਟਾਂ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ । ਇੱਕ ਤਿੱਖੇ ਹਥਿਆਰ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

47. ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ ਨੇ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 9.1.89 (Ex.PJ) ਦਿੱਤੀ।ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਸਧਾਰਨਤਾਵਾਂ ਵੇਖੀਆਂ।

“ਦਿਲ ਦਾ ਭਾਰ 430 ਗ੍ਰਾਮ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਪ 12x8x6 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਸੀ।ਐਪੀਕਾਰਡੀਅਲ ਚਰਬੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੱਜੇ ਵੈਂਟ੍ਰਿਕਲ ਉੱਤੇ।ਖੱਬੀ ਕੋਰੋਨਰੀ ਧਮਣੀ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਅਰਥਾਤ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਉਤਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਖਾ ਅਤੇ ਸਰਕਮਫਲੈਕਸ ਬੀ. ਆਰ. ਐਂਕ ਅਤੇ ਸੱਜੀ ਕੋਰੋਨਰੀ ਧਮਣੀ ਨੇ ਲੂਮਨ ਦੇ ਕੈਲਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਤੰਗ ਹੋਣ ਨਾਲ ਐਥੀਰੋਸਕਲੇਰੋਸਿਸ ਦਿਖਾਇਆ।ਖੱਬੀ ਵੈਂਟ੍ਰਿਕੂਲਰ ਕੰਧ ਦੀ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੋਟਾਈ ਵਧਾ ਕੇ 1.8 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।ਮਾਇਓਕਾਰਡੀਅਮ ਨੇ ਖੱਬੇ ਵੈਂਟ੍ਰਿਕਲ ਦੀ ਕੰਧ ਵਿੱਚ ਸਟ੍ਰੋਮਲ ਚਰਬੀ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੱਜੇ ਵੈਂਟ੍ਰਿਕਲ ਅਤੇ ਫਾਈਬਰੋਸਿਸ ਦੇ ਮਲਟੀਪਲ ਫੋਕਸ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ। ਕੰਨਾਂ ਅਤੇ ਕੰਨਾਂ ਦੇ ਚੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੈਥੋਲੋਜੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ।ਮਾਇਓਕਾਰਡੀਅਲ ਇਨਫਾਰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।ਐਰੋਟਾ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਨੇ ਕੈਲਸੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਐਥੀਰੋਸਕਲੇਰੋਟਿਕ ਦਿਖਾਇਆ।"

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਪੈਥੋਲੋਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈਃ

"ਦਿਮਾਗ ਦੇ ਚਾਰ ਟੁਕੜੇ, ਪੀਆ ਮੀਟਰ ਨਾਲ ਢਕੇ ਹੋਏ, ਇਕੱਠੇ 550 ਗ੍ਰਾਮ ਭਾਰ ਅਤੇ 11x11x5 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਮਾਪਿਆ ਗਿਆ।ਕੁੱਲ ਜਾਂ ਸੂਖਮ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਪੈਥੋਲੋਜੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖੀ ਗਈ।"

ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ ਨੇ ਕੁੱਲ ਜਾਂ ਸੂਖਮ ਜਾਂਚ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।ਪੈਥੋਲੋਜੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮਾਹਰ ਦੀ ਹੋਰ ਰਾਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ, ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ 11.1.89 ਉੱਤੇ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮਾਹਰ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ।

48. 13.1.89 ਨੂੰ ਸਰਕਾਰੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਪੱਤਰ ਮਿਤੀ 11.1.89 ਉੱਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 6 ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਦੀ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪੀ. ਡਬਲਯੂ. 1 ਅਤੇ 2 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੂੰ ਇਸ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦਾ ਸੰਯੋਜਕ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ 17.1.89 ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਰਾਏ (Ex.PA) ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈਃ

"ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

49. ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਰਾਏ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਿਆ।ਦੋ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ, ਭਾਵ 31.1.89 ਅਤੇ 3.2.89' ਤੇ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਚਾਰ ਕੀਤਾਃ

“ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਦਿਆਲੂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ।"

"ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਜੇ ਕਿਸੇ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

50. ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਪੈਰਾ 33 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 36 ਤੱਕ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾਃ-

“... ਕਿ ਖੱਬੇ ਅਸਥਾਈ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾਮੂਲੀ ਘਬਰਾਹਟ ਸੀ, ਖੋਪੜੀ ਦਾ ਕੋਈ ਫ੍ਰੈਕਚਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸਦਾਨਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-2) ਵੱਲੋਂ ਵੇਖੇ ਗਏ ਸਬ-ਡੁਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

[ਚੇਲਾਮੇਸ਼ਵਰ, ਜੇ.]

ਕਰਾਸ-ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਬ-ਡੁਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਘਾਤਕ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

XXX XXX XXX

ਕਾਰਡੀਓਲੋਜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ 10 ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਦਿਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਤਣਾਅ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਦਿਲ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਨਿਊਰੋਜੇਨਿਕ ਜਾਂ ਵੈਸੋਵੈਗਲ ਸਦਮੇ ਕਾਰਨ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਸੱਟ ਦੇ ਮੌਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ ਦੁਆਰਾ ਮਰੀਜ਼ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਨੁਕਸਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕਾਰਡੀਓਲੋਜਿਸਟ ਨੇ ਰਾਏ ਬਣਾਈ ਕਿ ਇਹ ਅਚਾਨਕ ਦਿਲ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ।

XXX XXX XXX

ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਬੋਰਡ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਜਾਂ ਮੌਤ ਦਿਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਜਾਂ ਮੌਤ ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਜਾਂ ਮੌਤ ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦਿਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੋਈ ਸੀ।"

ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤਃ

"ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਤਣਾਅ ਵਿੱਚ ਅਚਾਨਕ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਕਾਰਨ ਹੋਈ, ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਸਮੇਤ ਦੋ ਰਗੜਾ ਲੱਗੀਆਂ।ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ ਅਤੇ ਡਾ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਿਜ ਅਤੇ ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸਦਾਨਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਨਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।"

51. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾਃ

".....ਕਿਸੇ ਵੀ ਡਾਕਟਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਾ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਿਜ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਡਾ. ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸਦਾਨਾ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਢੰਗ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਸੀ।ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੰਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸੀ।ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਖੋਪੜੀ ਦੇ ਖੁੱਲ੍ਣ 'ਤੇ ਖੱਬੇ ਪੈਰੀਟਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਬਡਯੂਰਲ ਖੂਨ ਵਹਿਣਾ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।

10 ਉਹ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਏ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ।

ਅਤੇ ਦਿਮਾਗ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਾ ਜਤਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸਦਾਨਾ ਪੀਡਬਲਯੂ-2 ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੂਨ ਵਗਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ।"

52. ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸਿੱਟਾ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ।

53. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਨੇ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਡੀਕਲ ਬੋਰਡ ਦੀ ਰਾਏ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ।11 ਪੀਡਬਲਯੂ-1, ਜਿਸ ਨੇ ਬੋਰਡ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀਏ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ।

"ਪੀਡਬਲਯੂ 1 ਦਾ ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਨਃ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜੋ ਕਿ Ex. PA ਹੈ। ਐਗਜ਼ਿਬਿਟ ਪੀ. ਏ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈਣ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਇਹ ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ, ਨਾ ਕਿ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ।

54. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।ਜਦੋਂ ਐਗਜ਼ਿਬਿਟ ਪੀ. ਏ. ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ "ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ", ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਕਿ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਿਰਫ ਖੂਨ ਵਗਣਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ।ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਗ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ "ਕੁੱਲ ਜਾਂ ਸੂਖਮ ਜਾਂਚ" ਉੱਤੇ ਦਿਮਾਗ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਰੋਗ ਵਿਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।ਪੀ. ਡਬਲਯੂ-2, ਜਿਸ ਨੇ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਨੇ ਖੂਨ ਵਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੇਰਵਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਸਿਵਾਏ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੇ ਕਿ ਪੈਰੀਟਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਬਡਯੂਰਲ ਖੂਨ ਵਹਿਣ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।ਉਸ ਨੇ ਕਰਾਸ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਖੂਨ ਵਗਣ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਜਾਂ ਆਕਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।12.

11 ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਦਾ ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਨਃ ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ Ex. PJ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਹ ਕੇਸ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ, ਪਟਿਆਲਾ ਰਾਹੀਂ ਮਾਹਰ ਰਾਏ ਲਈ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮੈਡੀਸਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।ਇਸ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ, ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਐਸ. ਐਚ. ਓ. ਪੀ. ਐਸ. ਕੋਟਵਾਲੀ ਨੂੰ 17.1.1989 ਉੱਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।ਇਹ ਐਗਜ਼ਿਬਿਟ ਪੀ. ਕੇ. ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਮੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਹਨ।

12 ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਦਾ ਜਮ੍ਹਾਂਕਰਨਃ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਖੱਬੇ ਟੈਂਪਰਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਤੀਬਰਤਾ ਜਾਂ ਆਕਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ 1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਸੀ ਜਾਂ 10 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ ਸੀ।

[ਚੇਲਾਮੇਸ਼ਵਰ, ਜੇ.]

55. ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮੈਡੀਸਨ ਅਤੇ ਟੌਕਸਿਕੋਲੋਜੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਲੇਖਕ ਵੀ ਹੈ।ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਸੰਸਕਰਣ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈਃ

> "ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ, ਖੂਨ ਵਗਣਾ ਮਾਮੂਲੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸਬਡਯੂਰਲ ਖੂਨ ਵਗਣ ਨਾਲ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਘਾਤਕ ਸੰਕੁਚਨ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਗਭਗ 100-150 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮੌਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।ਮੌਤ ਅਕਸਰ ਦਿਮਾਗ ਦੀ ਸੱਟ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।ਜੇ ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਕੋਈ ਮੁੱਢਲਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸਬਡਯੂਰਲ ਖੂਨ ਵਗਣ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦਰ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪੀੜਤ ਦੀ ਉਮਰ, ਨਿਊਰੋਲੋਜੀਕਲ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਸਦਮੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੇਮਾਟੋਮਾ ਦੀ ਸਰਜੀਕਲ ਨਿਕਾਸੀ ਤੱਕ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"13.

ਇਹ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ- (i) ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਕਾਰਨ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸੰਕੁਚਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ; ਅਤੇ (ii) ਲਗਭਗ 100-150 ਮਿਲੀਲਿਟਰ ਹੈਮਰੇਜ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਮੌਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

56. ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਾਂਗੇ।ਐਗਜ਼ਿਬਿਟ ਪੀ. ਏ. ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਪੀ. ਡਬਲਿਊ. 1 ਦੇ ਸਬੂਤ ਕਿ ਸਿਰ ਦੀ ਸੱਟ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਇੱਛਾ ਬਿਆਨ ਹਨ।ਸਬਡਯੂਰਲ ਖੂਨ ਵਗਣ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵੇਰਵਾ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਮੈਡੀਕਲ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਸਬਡਯੂਰਲ ਖੂਨ ਵਗਣ ਕਾਰਨ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਸੰਕੁਚਨ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਸੀ।ਦਿਮਾਗ ਨੂੰ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 2 ਦੇ ਸਬੂਤ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚੁੱਪ ਹਨ।ਪੈਥੋਲੋਜਿਸਟ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ।ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਸਬਡਯੂਰਲ ਹੈਮਰੇਜ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਨਹੀਂ, ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ੁੱਧ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ।ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਇਰਾਦਤਨ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਲੱਭਣ ਲਈ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੱਥ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ।ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਬਿਲਕੁਲ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਨ।

13 ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਮੈਡੀਸਨ ਅਤੇ ਟੌਕਸਿਕੋਲੋਜੀ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਜ਼ ਐਂਡ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਦੀ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕ, 6 ਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਵਿਜ, ਐਲਸੀਵੀਅਰ, ਪੀਪੀ 267-268

57. ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਏ-1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ' ਤੇ ਇੱਕ ਮੁੱਠੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪੁਰਾਣੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਸੀ।ਇਹ ਸਭ ਰਸਤੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ, ਜੋ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੈ।

58. ਜ਼ਾਹਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਝੜਪਾਂ ਹੋਈਆਂ।ਰਿਕਾਰਡ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹਨ, ਸਿਵਾਏ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਸੰਜਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ।

59. ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ 2007 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ No.60 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ।ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕੇਸ ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕੁੱਝ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਏ-1 ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਾ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਕਮੀਆਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਨਾ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ 3 ਅਤੇ 4 ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ No.79/18.8.94/20.8.94 ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ) ਨਾਲ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਕਿ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਰੁਤਬੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਾਜ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।ਇਸ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੀ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

60. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਕਮੀਆਂ ਹਨ।ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਆਮ ਅਯੋਗਤਾ ਕਾਰਨ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਠੋਸ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ।ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

61. ਸਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੇ 2018 ਦਾ ਆਈ. ਏ. ਨੰਬਰ 50523 ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸੀ. ਡੀ. ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀ. ਡੀ. ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੁਝ ਇੰਟਰਵਿਊ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੀ. ਡੀ. ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਹਨ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

[ਚੇਲਾਮੇਸ਼ਵਰ, ਜੇ.]

62. ਇਸ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ' ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਸਮੇਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ।ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਸਭ ਜੋ ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈਃ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ (ਇੱਕ ਤੱਥ ਜੋ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਟੀ. ਵੀ. ਸ਼ੋਅ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਤੋਂ ਸੁਤੰਤਰ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ) ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।ਅਜਿਹੇ ਦਾਖਲੇ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

63. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸੰਭਵ ਸਿੱਟੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੱਥ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 323 ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੱਟ ਪਹੁੰਚਾਈ ਸੀ।

64. ਅਗਲਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ।ਆਈ. ਪੀ. ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 323 ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜੋ Rs.1000/- ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ।ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ (i) ਘਟਨਾ 30 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਹੈ; (ii) ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪਿਛਲੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ; (iii) ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹਥਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ; ਅਤੇ (iv) ਜਿਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਪਰਿਆ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ Rs.1000/- ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ-ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੇਗੀ।

65. ਉਪਰੋਕਤ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਦਿਵਿਆ ਪਾਂਡੇ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ | ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ |